

Fra redaksjonen

I flere europeiske land og på ulike TV-kanaler har ulike varianter av den engelske serien Supernanny blitt sendt i den siste tiden. Overalt meldes det om store seertall. Programmene handler om at pedagoger eller psykologer kommer inn i mer eller mindre kaotiske og disharmoniske familier for å gjenskape ro, orden og harmoni. Supernannyen har gjerne lang erfaring med barn og kommer som en reddende engel inn i familier der foreldrene nærmest har gitt opp å oppdra barna sine og der barna har tatt styringen. Hun (for det er alltid en "hun") skal få familien på rett kjøl igjen, gi barn god oppdragelse og foreldre kontrollen tilbake.

Sosiologen Christian Eriksen omtaler denne programsjangeren i artikkelen *Engler og monstre* i den norske avisen Adresseavisen 5. april i år. Stadig nye deler av folks hverdagsliv er av interesse for skaperne av reality-TV, sier han. I de siste ukene har det foregått en mediedebatt i Sverige og Norge om barnetilsyn og om hvor barn under 2 år har det best, hjemme eller i barnehagen. Denne debatten ble startet av den svenske feministen Nina Björk. Det er all grunn til å spørre, slik journalist Cathrine Krane Hansen gjør det i Bergens Tidende, om barneoppdragelse er i ferd med å bli like trendy og inntektsbringende som mat og interiør. I ulike historiske epoker har ulike mentaliteter og profesjoner preget forståelsen av barn. I den religiøse fasen var det prestene, deretter overtok medisinerne og på 1900-tallet gjorde psykologene seg stadig mer gjeldende. For norske forhold drev den kjente psykologen Åse Gruda Skard omfattende foreldreveiledning bl.a. gjennom korte foredrag i radioen på 1960-tallet. Seinere drøftet hun, i beste sendetid på TV, samspillet mellom barn og voksne med en annen kjent norsk psykolog, Magne Raundalen. Barneoppdragelse ble slik satt på dagsordenen som et diskusjonstema.

Om reality-fjernsyn fungerer som vår tids foreldreveiledning, er uvisst. Slike programmer treffer unektelig i forhold til visse trekk ved det moderne samfunn. Dagens småbarnsforeldre bombarderes med forventninger om hva det vil si å være gode foreldre. Ikke minst er trykket stort fra det kommersielle markedet som i stadig sterkere grad henvender seg til foreldre med direkte reklametekster som er tenkt å appellere til mors og fars ansvarsfølelse. Krysspress mellom familieliv og arbeidsliv, usikkerhet og uforutsigbarhet i forhold til hva som er best for barn er kjennetegn som mange foreldre til små barn kan kjenne seg igjen i.

I debatter om hva som er best for barn, etterlyses ofte forskning som gir klare svar. Men forskning som er basert på å gi slike svar, er ikke nødvendigvis overførbar til andre kontekster enn der den er utført.

Den barnefaglige kompetansen har ikke minst gjennom forskning vist at oppdragelse, samspill og relasjoner er svært komplekse og sammensatte prosesser.

I dette nummeret av *Barn* viser Berit Bae i sin artikkel *Observasjonsforskning i barnehage: noen validitetsmessige utfordringer* hvordan all kunnskap er samfunnsskapt, dvs. betinget av den konteksten og de konkrete samarbeidsbetingelser og diskurser som gjelder i miljøene hvor forskning blir skapt. Dette blir veldig klart, hevder hun, hvis en ser tilbake på noen av de teoretiske innsiktene om barn og deres manglende sosiale kompetanse. Slike teorier har hatt stor modellmakt i mange år selv om de er blitt utfordret og avløst av ny viten.

I artikkelen *Hva er det med barnet? Barndomsdiskurser i historisk lys* spør Ellen Schrupf om hvordan vi kan forstå barnet i historien. Hun viser til hvordan barnet og barndommen oppfattes å være i krise i vår tid. Tida er preget av en barndomsbekymring og media skaper forestillinger om at barnet i økende grad utsettes for farer. Fortida blir gjerne idealisert og idyllisert eller motsatt: før var det ille og nå går alt så mye bedre. På denne måten dannes det stereotypier av barnet.

Marianne Helene Storjord har skrevet en artikkel med tittelen *Samiske barnehagers historie i Norge*. Fokus i denne artikkelen er hvilken rolle barnehagen har hatt som institusjon i det samiske samfunnet, den samiske barnehagens framvekst, men også hvordan debatter og lovverk lenge ikke tok hensyn til samisk kultur og språk.

I artikkelen *Helseopplysning om astma til barnehagebarn. Utprøving av dukkefilm*, evaluerer Gry Mette D. Haugen og Åshild Wesche Selmer bruk av dukkefilm som medium for helseopplysning rettet mot små barn. Astma er en av de hyppigste årsaker til nedsatt funksjonsevne hos norske barn. På bakgrunn av et forsøk med å vise dukkefilm for barn og ansatte i tre barnehager i Nord-Trøndelag argumenterer forfatterne med at barnehagen kan være en egnet arena for helsefremmende arbeid.

Jónína Einarsdóttir har skrevet artikkelen *"A child is born to live": Religion and child death in Guinea-Bissau*. På bakgrunn av et lengre feltarbeid i regionen Biombo, retter forfatteren blikket mot forholdet mellom barnedød og religiøse praksiser i deler av dette området. Artikkelen beskriver hvordan religion, tradisjon og "den hvite manns medisin" utgjør sentrale bestanddeler i folks tenke- og handlemåter.

Med dette siste nummeret i 2005-årgangen av *Barn* gjenstår det for redaksjonen å ønske sine lesere god lesning – og et godt nytt år.

Tora Korsvold og Vebjørng Tingstad